

Afscheidsviering Luc Van Durme

10 februari 2024

Ten Bos – 11.30 u.

Intredelielied : Enya, 'Only time'

Who can say where the road goes
Where the day flows
Only time
And who can say if your love grows
As your heart chose
Only time
Who can say why your heart sighs
As your love flies
Only time
And who can say why your heart cries
When your love lies
Only time
Who can say when the roads meet
That love might be
In your heart
And who can say when the day sleeps
If the night keeps
All your heart
Night keeps all your heart
Who can say if your love grows
As your heart chose
Only time
And who can say where the road goes
Where the day flows
Only time
Who knows
Only time
Who knows
Only time

Verwelkoming

Genade zij u en vrede voor ons allen. Moge God ons omhelzen met zijn Liefde, moge Hij voelbaar en troostend aanwezig zijn in taal en teken. In de naam van (+) de Vader, de Zoon en de H. Geest. Amen.

Naamgeving en Kruisritus

We luisteren naar een tekst van Valeer Deschacht :

‘Ik heb jouw naam in het zand geschreven,
Maar de golven hebben die uitgeveegd.
Ik heb jouw naam in de boom gegrift,
Maar de schors is afgevallen.
Ik heb jouw naam in het marmer gegrift,
Maar de steen is gebroken.
Ik heb jouw naam in mijn hart geborgen
En de tijd heeft het bewaard.

Een rabbijn vertelde eens dat elke mens drie namen heeft:
de naam die op je paspoort staat en die je kreeg van je ouders,
de liefkozende naam die je ontvangt van anderen,
en tenslotte je derde naam,
een naam om zelf te ontdekken, die in het diepste zit van wie je bent.

Toen Luc geboren werd, heeft hij zijn eerste naam gekregen: Luc Marcel Rachel Marie
Tijdens zijn leven zijn er heel wat namen aan toegevoegd:
‘onze Luc’, Bieken, papa, opa, namen die spreken van liefde en verbondenheid.

En dan is er nog zijn derde naam,
die stem diep in zijn binnenste die van hem een mens maakte als geen ander,
Een naam die hem langs wegen bracht die hij zelf niet had vermoed,
die hem deed zoeken naar een authentiek en een geëngageerd leven,
met grote levenslust en met een open blik op de wereld.
Met die naam zal Hij nu door God verwelkomd worden.

Voor altijd en onuitwisbaar staat zijn naam geschreven in de palm van Gods hand.
Ook het gedachteniskruisje dat we voor hem gemaakt hebben, draagt zijn naam.
En net zoals het kruis Jezus’ liefde gedragen heeft,
moge dit kruisje de drager worden van onze blijvende liefde voor Luc.

Lichtritus :

In dagen van groot verdriet kijken we uit naar licht en uitkomst.
Het vuur van de brandende paaskaars hier vooraan
is een verwijzing naar het leven dat de dood overwint.
We bidden dat dit vuur ook brandt voor Luc en hem begeleidt op zijn laatste tocht,
we bidden dat dit vuur onze ogen opent en ons hart verwarmt en troost.

Laten wij in een moment stilte bidden om licht in ons hart: God, als Jij, nooit
gezien maar toch vermoed,
een gezicht hebt, wees dan licht, helder, zuiver licht.
Wees licht als het koud is in ons hart,

wees licht voor onze voeten als we dreigen te struikelen.
Wees licht wanneer we de weg alleen verder moeten.
Wees licht in mensen die veilig zijn en betrouwbaar.
Wees licht voor Luc die naar Jou toekomt. Amen.

Wanneer licht gebroken en weerkaatst wordt, ontstaat er een regenboog.
Zelfs in de gebrokenheid van ons leven kunnen wij nog steeds Gods licht weerkaatsen.
Want het Paaslicht vertelt ons over leven en liefde die het haalt op de dood,
over God die aanwezig is in alle kleuren van ons leven
en over een boog van verbondenheid die tussen hemel en aarde gespannen wordt.

Lied : 'Licht dat ons aanstoot in de morgen'

Licht dat ons aanstoot in de morgen
voortijdig licht waarin wij staan.
Koud, één voor één en ongeborgen
licht overdek mij, vuur mij aan.
Dat ik niet uitval,
dat wij allen
zo zwaar en droevig als wij zijn
niet uit elkaars genade vallen
en doelloos en onvindbaar zijn.

Licht van mijn stad de stedehouder
aanhoudend licht dat overwint.
Vaderlijk licht, steevaste schouder,
draag mij, ik ben jouw kijkend kind.
Licht, kind in mij, kijk uit mijn ogen
of ergens al de wereld daagt
waar mensen waardig leven mogen
en elk zijn naam in vrede draagt.
Alles zal zwichten en verwaaien
wat op het licht niet is geijkt.
Taal zal alleen verwoesting zaaien
en van ons doen geen daad beklijft.
Veelstemmig licht, om aan te horen
zolang ons hart nog slagen geeft.
Liefste der mensen, eerstgeboren,
Licht, laatste woord van Hem die leeft.

Getuigenissen

- Ili en kinderen
- Tekst Luc DH

Bij de dood van Karel Van Miert in 2009 schreef Hugo Camps de volgende woorden:

*'Hoe neem je afscheid van een vriend?
Kun je iets zeggen, kun je iets doen?
Meer dan buigen is er niet.
En in rouw verlangen naar vroeger,
toen hij er nog was.'*

“Het is voorbij ... Deze nacht om 4u is Luc rustig overgegaan ...”.

Met deze woorden liet Ili ons weten dat Luc zacht ontslapen was. Een schokgolf ging door ieder van ons ook al zagen we zijn gezondheidstoestand maand na maand achteruitgaan. Een plotse opeenstapeling van longproblemen vorige week bracht hem weer in het ziekenhuis. Moeilijke dagen met af en toe toch opflakeringen die een herstel misschien inluiden maar uiteindelijk haalde de ziekte de bovenhand.

‘Verlangen naar vroeger, toen hij er nog was’: Luc staat als in arduin gebeiteld in ons geheugen.

Rustig, imposant, zelfs in zijn rolstoel. Een blije aanwezigheid, bereid tot een grap met iedereen. En zijn laatste rolstoel moest en kon hem ook tijdens een gesprek optillen zodat hij beter visueel contact had. Hij was ook een ware encyclopedie. Als het op geschiedenis of wetenswaardigheden aankwam was er geen vraag waar hij geen zinvol antwoord op wist. Luc was een fijn mens.

Hij heeft zich ook altijd thuis en geborgen geweten binnen Jebron, spijtig genoeg belemmerde zijn ziekte regelmatig zijn aanwezigheid in de vieringen. In de liturgiegroep voelde hij zich goed, ook in de tijd dat verplaatsen moeilijk of zelfs onmogelijk werd. Hij had zijn specifieke plaats. Erg Joods Bijbelvast. We komen er later in de viering nog op terug.

Graag ontving hij met Ili, Isaak en wie er op dat moment ook aanwezig was zijn liturgiegroep op de Hogeweg. Stil zat hij dan te overdenken wat hij wou inbrengen, nooit ondoordacht, rustig op zijn PC teksten opzoekend. Zo bracht hij ook nog, tijdens de laatste samenkomst op 21 december voor de nieuwjaarsviering, de slottekst aan als leidraad voor een leven gevende weg door 2024, voor hem en ons.

We zullen 2024 zonder zijn fysieke aanwezigheid moeten gaan maar zijn beeld en inbreng blijven ons voor altijd bij. Dank Luc voor die onverdroten inzet ondanks de beperkingen die je al zovele jaren aan die rolstoel kluisterden.

Evenveel dank en bewondering willen we ook uitspreken naar Ili. Daar schieten woorden voor tekort. Dag en nacht toewijding en begrip, attent en alert zijn voor tekenen die zouden kunnen wijzen op een of ander onderliggend opstekend gevaar, voor verergering van de toestand. Onze huwelijksbeloften kennen wij allemaal. Ili bracht die belofte op een onnavolgbare manier in de praktijk. ‘Ook daarvoor ben ik met jou getrouwd’ is een parafrasering van wat ze Luc ooit tijdens zijn ziekteproces beloofde. Dank Ili, vanuit ieders naam om de Naam van de Ene, ‘Ik zal er zijn voor u’, zo tastbaar onder ons te hebben gebracht.

We willen als Jebron die veilige plek blijven waar we allen samen de gedachtenis aan Luc in ere zullen houden.

Woorddienst

Luc groeide op in een katholiek gezin met de verhalen van Jezus als leidraad.

Zijn streven naar diepgang deed bij hem vragen rijzen: 'Hoe kaderen die evangeliën in het veel ruimere Bijbelboek?'

Hij wou zoeken hoe al die oude Bijbelverhalen de leefwereld en de denkwereld van Jezus hadden beïnvloed.

Hij wou de Joodse Bijbel traditie ten volle leren kennen en vond bij Peter Tomson aan de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid in Brussel, waar hij naar op zoek was.

Hij volgde er de cursussen en correspondeerde met Peter Tomson.

Met twee korte stukjes willen we zijn zoektocht duiden.

We zingen eerst een lied waarin de band tussen Jezus en zijn Bijbelse voorgeschiedenis duidelijk wordt geschetst

en daarna luisteren we naar een recent stukje correspondentie tussen Luc en Peter Tomson rond bidden.

We zingen het **tafelgebed 'Die naar menselijke gewoonte'**

Die naar menselijke gewoonte
Met een eigen naam genoemd werd
Toen hij in een ver verleden
Werd geboren, ver van hier,
Die genoemd werd: Jesjoe, Jezus
Zoon van Jozef, zoon van David
Zoon van Jesse, zoon van Juda
Zoon van Jakob, zoon van Abram
Zoon van Adam, zoon van mensen
Die ook zoon van God genoemd wordt,
Heiland, visioen van vrede
Licht der wereld, weg ten leven
Levend brood en ware wijnstok
Die, geliefd en onbegrepen,
Werd bewaard in taal en teken
Als een eeuwenoud geheim
Als een wachtwoord doorgegeven
Als een vreemd vertrouwd verhaal
Die een naam in mijn geheugen
Die de stem van mijn geweten
Die mijn waarheid is geworden:
Hem gedenk ik hier en noem ik,
Als een dode die niet dood is

Als een levende geliefde
Die gekozen heeft te leven
Voor de armsten van de armen
Helpman, reisgenoot en broeder
Van de allerminste mensen

- **Over bidden**

Na een studiereis in Israël schreef professor Peter Tomson in een blog:

*Waarom worden bepaalde geschriften heilig genoemd, zoals bijvoorbeeld “De Heilige Schrift”. Niet omdat ze speciaal uitblinken door hun inhoud. Ze heten ‘heilig’ omdat ze belangrijk gevonden worden, omdat ze geselecteerd zijn om in kerk of synagoge voorgelezen te worden. Iedere gemeenschap leeft ermee en investeert er haar hoop en verlangen in. En daarom legt ieder ze weer anders uit. Heilige Schrift is per definitie omstreden Schrift. Waar het op aan komt is dat we anderen ook hun eigen interpretatie gunnen, om ruimte te laten voor het meningsverschil over de interpretatie. En, ongetwijfeld, **veel te bidden** bij elkaar.*

Luc reageert op deze woorden en schrijft:

Ik heb al dikwijls nagedacht over dit stukje uit je blog.

Wat mij bezig houdt is het ‘bidden’. Want hoe doe je dat op een verantwoorde en zinvolle wijze?

Ik beluister op YouTube synagogale zangen en ontwaar in de woorden een andere teneur dan welke ik ken uit christelijke teksten. Joodse teksten grijpen me meer aan, lijken me van een andere orde te zijn.

Het is niet zozeer dat ik een voorkeur heb voor christelijke of voor joodse gebeden, het gaat over de woorden die men gebruikt. Ik richt me tot Iemand, niet tot ‘iets’. Zoveel als mogelijk getrouw aan het Bijbelse verbod om een beeld te maken van de ENE, richt ik me vooral op de inhoud. Bij synagogale gebeden word ik dikwijls verrast door de woorden.

En Peter antwoordt:

Gebeden zijn kwetsbaar, verzuchtingen van de ziel. ze horen niet bij een groep, partij of hiërarchie, ze stijgen op tot voor het aangezicht van de Eeuwige.

Joodse naast christelijke gebeden, naast islamitische en agnostische.

Wie weet wat wij bidden zullen?

De traditie reikt ons woorden aan, de Geest fluistert in ons oor.

- **Het Kaddish**

‘Moge zijn grote naam verheven en geheiligd worden
in de wereld die hij geschapen heeft naar zijn wil.
Moge zijn koninkrijk erkend worden in uw leven en in uw dagen
en in het leven van de hele aarde,
weldra en spoedig.

Zegt nu: Amen

Moge zijn grote naam gezegend zijn nu en voor altijd.
Gezegend, geprezen, gevierd, en hoog en hoger steeds verheven
Verheerlijkt, gehuldigd en bejubeld worde de naam van de Heilige,
gezegend zij hij
hoog boven iedere zegening, elk lied,
lof en troost die op de wereld gezegd wordt.
Zegt nu: Amen

Moge er veel vrede uit de hemel komen en leven!
Over ons en over heel de bewoonde wereld.
Zegt nu: Amen

Hij die vrede maakt in zijn hoge sferen,
zal ook vrede maken voor ons en voor allen die leven
Zegt nu: Amen'

'Onze Vader' (Seppe Yperman), om samen te bidden:

Onnoembare,
door Jezus genoemd: "Onze Vader",
bij wie wij kind aan huis zijn,
aanvaard omdat wij er zijn.

Wij bidden:
Dat in ere wordt gehouden Jouw naam:
"Ik zal er zijn voor u".
Dat velen deze naam waar maken,
in woord en daad.

Dat wij meer en meer worden Jouw volk:
mensen in vrede,
die elkaar recht doen en lief hebben
en zorgzaam omgaan met de aarde.
Dat ons mededogen
geworteld mag zijn in Jouw gunnende liefde.

Geef ons - en alle mensen -
al wat wij nodig hebben om te bestaan
tot morgen:
brood, waardigheid, levensadem.

Als wij verzoening nastreven en schulden kwijtschelden,
laat ons dan Jouw vergeving ervaren.
Als wij op weerstanden botsen,
laat ons dan staande blijven
en verder gaan in vertrouwen op Jou.

En laat de macht van het kwaad
nooit het laatste woord hebben,
want Jij bent onze hoop en onze kracht,
vandaag en alle dagen. Amen.

Lied : Madredeus - 'As ilhas dos açores'

Voorbeden met acclamatie : Ubi Caritas

Naar het einde toe van dit dankbaar samenzijn rond het leven van Luc willen we onze kwetsbare gebeden uitspreken.

Wij durven erop vertrouwen dat de ENE, die Bewogen en Nabije God niet wil dat mensen verloren gaan, maar dat zij leven en gelukkig zijn. Vanuit dat vertrouwen bidden wij:

Wij danken voor de wijze waarop Luc in het leven stond,

voor zijn moed in het dragen van zijn ziekte,
voor zijn begaan zijn met zijn gezin, zijn familie, zijn vrienden,
voor de ruimte van zijn geest,
ook al veroordeelde zijn langdurige ziekte hem tot grote lichamelijke beperkingen.
Laten we bidden dat we iets uit zijn leven mogen meenemen op onze levensweg.

Wij danken voor zijn betrokkenheid bij wat in de wereld gebeurde,
zijn blijvende inzet voor Amnesty International,
voor de vredesbeweging toen wij samen deelnamen aan de activiteiten van VAKA,
Laten we bidden dat we iets uit zijn leven mogen meenemen op onze levensweg.

Wij danken voor zijn geloof en levensvertrouwen,
zijn optimisme en zijn lach,
waarin hij dag na dag de Duitse spreuk waarmaakte:
Humor is, ondanks alles, toch lachen.
Op die wijze stond hij in de lijn van Franciscus van Assisi.
Laten we bidden dat we iets uit zijn leven mogen meenemen op onze levensweg.

ENE, Bewogen Nabije God van leven,
voor uw aangezicht noemen wij de namen van de geliefden van Luc:
Ili, Sara en Koen, Isaak en Brenda, Maren, Anton en Toni,
Albertine, zijn steeds nabije schoonmoeder,
zijn familie
en al die velen door wie hij zich gedragen wist.
Geef hen sterkte in deze dagen van loslaten en afscheid nemen.
En zet hen op weg om het leven ten volle opnieuw te omhelzen.

ENE, onze God, wij gaan u ter harte, bemoedig ons met elkaars nabijheid.
Doe ons wegen van verbondenheid gaan.
Wij vragen het U in naam van Jezus Messias, die mens was zoals wij. Amen

Psalm 25 Huub Oosterhuis (uit 150 psalmen vrij)
met achtergrondmuziek Schindler's list

Naar U, Levende,
klimt mijn ziel.

U vertrouw ik:
dat Gij zijt.

U verlang ik
ooit te zien.

Door de nacht heen
zien uw ogen
mij.

Van mijn ellende
keer U niet af.

Mijn vertrouwen
beschaam het niet.

Op U wachtte ik
levenslang.

Elke dag weer
zoeken mijn ogen
jou.

Laat je nu vinden
liefde.
Keer je niet af.

Afscheidsrituelen : water en wierook

'Luc, zoveel van jou was zegening voor ons.

Wij zegenen je as met water, water waarin het eerste leven zichtbaar werd, water dat voor elk leven onontbeerlijk is, water van de doortocht, water van wedergeboorte, water waarmee je gedoopt werd en jouw naam 'Luc' gekregen hebt. Wij bidden dat je als een nieuwe mens mag opstaan aan de andere kant van de oever.

Besprenkeling met doopwater (in stilte)

Luc, zoveel in jou was kracht en moed. Wij branden wierook rond je as, om je de eer te brengen die je hebt verdiend. Wierook om te getuigen dat je in alle eenvoud groot was.

Wierook om je nog even mee te dragen naar het licht en je voorzichtig los te laten. Wij bidden dat je met blijdschap wordt onthaald aan de andere kant van de oever.

Bewieroking van het lichaam (in stilte)

Zegengebed

God van leven en licht, wees ons nabij in deze dagen
waarin diepe pijn ons hart beroert.
Open onze ogen voor wat onzichtbaar is
en schenk ons hoop op blijvende verbondenheid
met Luc die van ons is heengegaan.
Laat ons leren van zijn levenskunst
om zacht genietend door het leven te gaan,
gedragen door een sterk vertrouwen
in Uw helende nabijheid. Amen

Slotgebed : psalm 57 van Huub Oosterhuis

Ik zoek bij jou naar toevlucht voor mijn ziel.
Wat ik van jou gehoord heb, vriendschap, trouw
is schaduw voor mijn ziel en wijd licht land.
Tussen de leeuwen leg ik mij te slapen
speerpuntentanden, pijlen tong, maar jij
spant boven mij een firmament van sterren.

Ontferming zoekt mijn ziel. Ik hoor in mij
een lied – verwacht de nieuwe dag en zing:

Ik ben van jou, jij zal mijn ziel bewaren

Slotzegen :

Laten wij opstaan voor de slotzegen:
Moge de Heer ons zegenen en behoeden,
moge Hij voor ons gaan om ons de juiste weg te tonen,
achter ons gaan om ons te beschermen,
in ons zijn om ons te troosten.
Dat de Heer voor ons mag zijn:
een dak boven ons hoofd
grond onder de voeten
een steun in de rug en toekomst voor ons uit.
In de Naam van (+) de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.

Uittredelied : 'Over the Rainbow'

Somewhere over the rainbow
Way up high
There's a land that I heard of once in a lullaby
Somewhere over the rainbow
Skies are blue
And the dreams that you dare to dream
Really do come true
Someday I'll wish upon a star
And wake up where the clouds are far behind me
Where troubles melt like lemon drops
Away above the chimney tops
That's where you'll find me
Somewhere, over the rainbow
Bluebirds fly
Birds fly over the rainbow
Why, then, oh, why can't I?
If happy little bluebirds fly
Beyond the rainbow
Why, oh, why can't I?

Aansluitend : 'Never-ending Road' (Loreena Mckennitt)

The road now leads onward
As far as can be
Winding lanes
And hedgerows in threes
By purple mountains
And round every bend
All roads lead to you
There is no journey's end

Here is my heart, I give it to you
Take me with you across this land
These are my dreams, so simple, so few
Dreams we hold in the palm of our hands

Deep in the winter
Amidst falling snow
High in the air
Where the bells they all toll
And now all around me
I feel you still here
Such is the journey
No mystery to fear

Here is my heart, I give it to you
Take me with you across this land

These are my dreams, so simple, so few
Dreams we hold in the palm of our hands

It now leads onward
I know not where
I feel in my heart
That you will be there
Whenever a storm comes
Whatever our fears
The journey goes on
As your love ever nears

Here is my heart, I give it to you
Take me with you across this land
These are my dreams, so simple, so few
Dreams we hold in the palm of our hands

Begroeting : met muzikale begeleiding door Peter